

**BIRŽŲ R. VABALNINKO BALIO SRUOGOS GIMNAZIJOS
GABIŲ MOKINIŲ ATPAŽINIMO IR UGDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Gabių mokinių atpažinimo ir ugdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) apibrėžia gabaus mokinio sampratą, nustato pedagoginio ir psichologinio įvertinimo principus, didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atranką, ugdymo tikslus, ugdymo pritaikymą ir/ar modulių parinkimą.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo aktualia redakcija (patvirtinta LR ŠMSM), Geros mokyklos koncepcija (2015), Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Aukštesniųjų gebėjimų turinčių vaikų atpažinimo metodinėmis rekomendacijomis, paskelbtomis Nacionalinės švietimo agentūros tinklapyje.

**II SKYRIUS
GABAUS MOKINIO SAMPRATA**

3. Vartojamos gabaus ir talentingo mokinio sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia „Gabių vaikų ir jaunimo ugdymo programa“, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105.

3.1. Gabūs vaikai – tai vaikai, galintys efektyviai įgyti žinių ir mokėjimų, juos pritaikyti naujoms problemoms spręsti, sparčiai mokytis iš patirties. Jų intelektualinių gebėjimų lygis yra labai aukštas. Turėdami šiuos intelektualius gebėjimus gabūs vaikai lenkia arba pajėgūs pralenkti panašios patirties ir aplinkos bendraamžius savo vienos ar kelių mokslo sričių akademiniiais pasiekimais. Šiems vaikams būdingas aukštas kūrybiškumo lygis.

3.2. Talentingi vaikai – tai vaikai, turintys ypatingų gebėjimų, kurie pasireiškia vienos ar kelių mokslo, meno ar sporto sričių pasiekimais.

4. Gabumai gali pasireikšti vienoje ar keliuose gebėjimų srityse: bendrojo intelekto, atskiroje mokslo (toliau – akademinėje) srityje, socialinėje, meninėje ir sportinėje veikloje.

**III SKYRIUS
GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI**

5. Tikslas – sukurti gimnazijai tinkančią išskirtinių gabumų turinčių mokinių atpažinimo ir ugdymo sistemą.

5.1. identifikuoti gabiuosius, gilinti žinias apie šių vaikų ugdymo ypatybes;

5.2. skirti dėmesį gabių mokinių ugdymui, kad jų gabumai ir talentai būtų realizuoti;

5.3. atsižvelgiant į gabių mokinių individualius poreikius, užtikrinti ugdymo sistemiškumą ir nuoseklumą, plėtoti įgimtus gabumus ir polinkius;

5.4. Nustatyti mokinio ugdymosi poreikius ir galimybes, siekiant parinkti tinkamą ugdymo formą ar suteikti reikiamą pagalbą.

**IV SKYRIUS
GABIŲ MOKINIŲ ATRANKA IR UGDYMAS**

6. Didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atranka vyksta gimnazijoje, bendradarbiaujant su Biržų švietimo pagalbos tarnyba. Ją vykdo Vaiko gerovės komisija, vaiko mokytojas (mokytojai), psichologas (Biržų švietimo pagalbos tarnyba).

7. Atliekant pedagoginį ir psichologinį įvertinimą, vadovaujamas šiais principais:
 - 7.1. Lygių galimybių.
 - 7.2. Atsakomybės.
 - 7.3. Dinamiškumo ir tęstinumo.
 - 7.4. Teisingumo.
 - 7.5. Objektyvumo.
 - 7.6. Veiksmingumo.
8. Atrankos procedūra pradedama ne anksčiau kaip antros klasės pabaigoje.
9. Mokinių vertinimas vyksta reguliariais intervalais: 2-ose, 4-ose, 6-ose ir 8-ose klasėse.
10. Dėl išskirtinių gabumų turinčių mokinių atpažinimo į Gimnazijos vaiko gerovės komisiją kreipiasi tėvai ir mokytojai. Atpažinimas ugdymo įstaigose vykdomas ir klasėmis, ir įvertinami pavieniai mokiniai.
11. Kai įvertinimas vykdomas atrankos tikslais, atrankoje dalyvauja visi klasėje besimokantys vaikai, kurių tėvai (globėjai, rūpintojai) raštiškai patvirtino savo sutikimą dėl vaiko įvertinimo. Naudojami įvairūs kiekybiniai ir kokybiniai atrankos būdai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Kiekybiniai ir kokybiniai atrankos būdai

	Kokybiniai	Kiekybiniai
Rodikliai	Mokytojo nuomonė Tėvų / globėjų nuomonė Bendraamžių nuomonė Paties vaiko nuomonė	Vaiko mokymosi rezultatai Konkursinės veiklos rezultatai Standartizuotų testų rezultatai Kiti vaiko veiklos produktai
Instrumentai	Klausimynai ir rangavimo skalės Nominavimo metodai	Grupiniai intelekto testai Grupiniai kūrybiškumo testai Grupiniai pasiekimų testai

12. Atpažinus išskirtinių gabumų turinčius mokinius, mokiniams organizuojamas specialusis ugdymas ir teikiama švietimo pagalba.
13. Nustačius, jog didelį mokymosi potencialą turintis mokinyss savo gebėjimų nerealizuoja, išsiaiškinamos nerealizavimo priežastys ir numatoma psichologinė, pedagoginė ar kitokia pagalba.
14. Specialusis ugdymas išskirtinių gabumų turintiems mokiniams organizuojamas taip: dalykų mokytojai planuoja ir pritaiko dalyko ugdymo turinį bei nurodo siektinus ugdymo tikslus ir uždavinius ilgalaikiuose teminiuose planuose, sudaro individualų planą. Mokytojams skiriamos papildomos valandos darbui su išskirtinių gabumų turinčiais mokiniiais, mokiniams siūlomi moduliai.
15. Užtikrinamas perėjimo tarp klasių procesas, kad ugdymo planai būtų tęstiniai ir nenutrūktų keičiantis mokytojams ar klasėms.
16. Įtraukti išskirtinių gabumų turinčius mokinius į jų ugdymo proceso planavimą, suteikiant galimybes rinktis projektus, dalyvavimą konkursuose.
17. Vyksta bendradarbiavimas tarp mokytojų, specialistų, tėvų ir administracijos per reguliarius susitikimus, diskusijas ir dalijimąsi informacija apie gabių mokinių poreikius bei pažangą.
18. Reguliariai (kas pusmetį) analizuojamas išskirtinių gabumų turinčių mokinių ugdymo proceso veiksmingumas, remiantis mokinių pasiekimais, tėvų ir mokytojų grįžtamojo ryšiu. Tobulinami ugdymo planai ir metodikos, atsižvelgiant į naujausius mokslinius tyrimus ir gerąją praktiką.
19. Ugdydama gabius mokinius, gimnazija bendradarbiauja su kitomis institucijomis, socialiniais partneriais, neformaliojo švietimo mokytojais.

20. Ugdymo diferencijavimui naudoja NŠA paskelbtus, viešai prieinamus parengtus specialiuosius lietuvių kalbos, matematikos ir gamtos mokslų modulius (nuo 3 iki 8 kl.).

21. Mokytojai, vadovaudamiesi turimais duomenimis, parenka ir suprojektuoja tinkamą ugdymo kryptį, formą ir turinį – tokiu būdu padeda realizuoti mokinio poreikius ir galimybes atitinkantį ugdymą bei plėtoti turimą potencialą.

22. Ikimokyklinio skyriaus pedagogai pirmuosius vaiko gabumus stengiasi identifikuoti dar ikimokykliniame amžiuje. Pastebėjus vaiko išskirtinius gebėjimus, dalijamasi informacija su tėvais, specialistais, vykdomas sistemingas ugdymas, užtikrinamas informacijos pereinamumas tarp ikimokyklinio ugdymo ir mokyklos.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Gimnazija, vykdydama didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atranką, atpažinimą ir ugdymą naudoja Nacionalinės švietimo agentūros tinklapyje skelbiamais Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro parengtais didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių įvertinimo metodiniais nurodymais mokytojams, mokyklų psichologams, klausimynais.

24. Išskirtinių gabumų turinčiam mokiniui sudarytas individualus ugdymo planas talpinamas Google diske.

25. Mokinio (vaiko) įvertinimas atliekamas tik gavus raštišką tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą, o mokiniui sulaukus 14 metų – taip pat ir jo paties rašytinį sutikimą. Atliekamas pedagoginis ir (ar) psichologinis įvertinimas, siekiant nustatyti mokinio gebėjimus, mokymosi potencialą, pažintinius ir emocinius ypatumus, kurie reikšmingi ugdymo pritaikymui ar individualaus ugdymo plano sudarymui. Sutikimai saugomi gimnazijos nustatyta tvarka kartu su vertinimo dokumentais ir prireikus pateikiami tik tiems asmenims, kuriems tai būtina pagal pareigas ar teisės aktus.

26. Asmens duomenų tvarkymas ir saugojimas vykdomas laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo bei kitų galiojančių teisės aktų. Duomenys apie mokinius renkami, saugomi ir naudojami tik tiek, kiek būtina jų ugdymo poreikiams identifikuoti, individualiam ugdymo planui sudaryti ir švietimo pagalbai teikti. Prieiga prie šių duomenų suteikiama tik atsakingiems specialistams.

27. Aprašas skelbiamas gimnazijos internetiniame tinklalapyje.

PRITARTA

Mokytojų tarybos 2025 m. gegužės 6 d.
posėdžio protokolu Nr. PT-3